YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
2 päivänä elokuuta 1993 *

Asiassa C-271/91,

jonka House of Lords on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

M. H. Marshall

vastaan

Southampton and South West Hampshire Area Health Authority,

ennakkoratkaisun miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti O. Due, jaostojen puheenjohtajat C. N. Kakouris, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Zuleeg ja J. L. Murray sekä tuomarit G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, F. Grévisse, M. Díez de Velasco, P. J. G. Kapteyn ja D. A. O. Edward,

julkisasiamies: W. Van Gerven,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- M. H. Marshall, edustajinaan Michael J. Beloff, QC, ja solicitor Stephen Grosz, Bindman & Partners,

- Southampton & South West Hampshire Area Health Authority, edustajinaan Robert Webb, QC, barrister Andrew Lydiard ja solicitors Le Brasseurs,

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään John Collins, Treasury Solitor's Department, avustajanaan barrister D. Wyatt,

- Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat Ernst Röder ja saman ministeriön Oberregierungsrat Claus-Dieter Quassowski,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Nicholas Khan,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan suulliset huomautukset, jotka sille ovat 8.12.1992 pidetyssä istunnossa esittäneet M. H. Marshall, Southampton & South West Hampshire Area Health Authority, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, Irlannin hallitus, asiamiehenään Feichin McDonagh, BL, sekä komissio,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.1.1993 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 House of Lords on esittänyt 14.10.1991 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.10.1991, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40, jäljempänä direktiivi) 6 artiklan tulkintaa.

2 Kysymykset on esitetty Marshallin ja hänen entisen työnantajansa Southampton and South West Hampshire Area Health Authorityn (jäljempänä Authority) välisessä asiassa, joka koskee Marshallin irtisanomisensa johdosta Authorityyn kohdistamaa vahingonkorvausvaatimusta.

3 Vaatimus perustuu siihen, että irtisanominen oli lainvastainen, mitä ei ole kiistetty pääasiassa, sillä yhteisöjen tuomioistuin on vastauksena Court of Appealin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin todennut asiassa 152/84, Marshall, 26.2.1986 antamassaan tuomiossa (Kok. 1986, s. 723), että direktiivin 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sellainen yleinen palvelussuhteen päättämispolitiikka, jonka mukaan nainen irtisanotaan käyttäen perusteena yksinomaan sitä, että hän on ylittänyt valtion eläkkeeseen oikeuttavan iän, joka on kansallisen lainsäädännön mukaan miehille ja naisille erilainen, on tässä direktiivissä kiellettyä sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

4 Asiassa on kysymys siitä, että Industrial Tribunal, jonka käsiteltäväksi Court of Appeal saattoi asian vahingonkorvausvelvollisuuden selvittämistä varten, arvioi Marshallin taloudelliseksi menetykseksi 18 405 Englannin puntaa, josta 7 710 puntaa on korkoa, ja määräsi hänelle vahingonkorvauksena 19 405 puntaa, johon sisältyy 1 000 puntaa henkisestä kärsimyksestä.

5 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että vuoden 1975 *Sex Discrimination Act*in (sukupuolisyrjintää koskeva laki) (jäljempänä SDA) 65 pykälän 1 momentin b kohdan mukaan silloin kun Industrial Tribunal toteaa työsuhteessa tapahtunutta sukupuoleen perustuvaa lainvastaista syrjintää koskevan valituksen perustelluksi, se voi, mikäli se katsoo oikeaksi ja kohtuulliseksi, määrätä vastaajan maksamaan valittajalle määrän, joka vastaa sellaista vahingonkorvausta, jonka County Court olisi voinut määrätä. SDA:n 65 pykälän 2 momentin mukaan myönnetty vahingonkorvaus ei kuitenkaan voi olla suurempi kuin tietty enimmäismäärä, joka kyseisellä hetkellä oli 6 250 Englannin puntaa.

6 Oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi myös, ettei Industrial Tribunal ollut tuohon aikaan toimivaltainen – tai ainakin sovellettavat säännökset olivat sen toimivaltaisuuden suhteen monitulkintaisia – määräämään korkoa työsuhteessa tapahtuneen sukupuoleen perustuvan lainvastaisen syrjinnän vuoksi myönnetylle vahingonkorvaukselle.

7 Industrial Tribunal katsoi käsiteltävänä olevassa tapauksessa, että vuoden 1981 *Supreme Court Act*in (korkeinta oikeutta koskeva laki) 35 A pykälässä annetaan sille mahdollisuus sisällyttää päätökseensä rahamäärä koron maksu-

na. Se katsoi, että vahingonkorvaus oli ainoa mahdollinen korvaus Marshallin tapauksessa, mutta että SDA:n 65 pykälän 2 momentissa säädetyn enimmäisrajan vuoksi vahingonkorvaus ei olisi riittävä eikä direktiivin 6 artiklan mukainen.

8 Authority maksoi Industrial Tribunalin päätöksen jälkeen Marshallille 5 445 Englannin puntaa edellä mainitun enimmäismäärän eli 6 250 punnan lisäksi, jotka oli maksettu ennen kuin asia saatettiin Industrial Tribunalin käsiteltäväksi. Authority haki kuitenkin muutosta sille määrätyn 7 710 Englannin punnan suuruisen koron osalta.

9 Employment Appeal Tribunalin hyväksyttyä Authorityn valituksen ja Court of Appealin hylättyä Marshallin jatkovalituksen Marshall valitti House of Lordsiin, joka päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Silloin kun jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että jokainen, joka on joutunut 9.2.1976 annetussa neuvoston direktiivissä 76/207/ETY, (jäljempänä direktiivi) kielletyn kaltaisen lainvastaisen syrjinnän kohteeksi, voi vaatia oikeusteitse vahingonkorvauksen maksamista, syyllistyykö kyseinen jäsenvaltio direktiivin 6 artiklan soveltamatta jättämiseen sillä perusteella, että kansallisessa lainsäädännössä asetetaan vahingonkorvaukselle, jota kyseinen henkilö voi vaatia, 6 250 Englannin punnan enimmäisraja?

2) Silloin kun kansallisessa lainsäädännössä säädetään vahingonkorvauksen maksamisesta siten kuin edellä on täsmennetty, onko direktiivin 6 artiklan asianmukaisen soveltamisen kannalta välttämätöntä, että

a) määrättävä vahingonkorvaus ei ole pienempi kuin lainvastaisesta syrjinnästä aiheutuneen vahingon määrä ja

b) määrättävään vahingonkorvaukseen sisältyy korko näin todetulle vahingon varsinaiselle määrälle lainvastaisen syrjinnän ja vahingonkorvauksen maksamispäivän väliseltä ajalta?

3) Jos jäsenvaltion lainsäädännössä ei ole pantu direktiivin 6 artiklaa täytäntöön yhden tai useamman ensimmäisessä tai toisessa kysymyksessä mainitun seikan suhteen, onko henkilöllä, joka on joutunut edellä kuvatun kaltaisen lainvastaisen syrjinnän kohteeksi, oikeus vedota kyseisen jäsenvaltion viranomaista vastaan siihen, että 6 artiklan

säännökset menevät maksettavan vahingonkorvauksen määrälle kansallisessa lainsäädännössä asetettujen rajoitusten edelle?"

10 Pääasiaa koskevia tosiseikkoja ja oikeussääntöjä, menettelyn kulkua sekä yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjä kirjallisia huomautuksia koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

Ennakkoratkaisukysymysten ulottuvuus

11 House of Lords pyrkii kysymyksillään selvittämään ensisijaisesti, seuraako direktiivistä, että henkilöllä, joka on joutunut valtion viranomaisen syrjinnän kohteeksi sukupuolensa perusteella, on oikeus saada täysi korvaus kärsimistään vahingoista ja että direktiivin 6 artiklalla annetaan hänelle mahdollisuus estää sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, jolla on tarkoitus panna direktiivi täytäntöön mutta jolla rajoitetaan vahingon korvaamista. Perusongelmana on näin ollen 6 artiklan merkityksen ja soveltamisalan määritteleminen direktiivin periaatteiden ja tarkoituksen mukaisesti.

12 On kuitenkin syytä todeta, että kun otetaan huomioon kysymysten sisältö Court of Appealin ja Employment Appeal Tribunalin aikaisempien päätösten valossa tarkasteltuna, House of Lords on pidättynyt pyytämästä yhteisöjen tuomioistuimelta selvitystä Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen esittämään kysymykseen eli siihen, onko Industrial Tribunalin kaltaisella tuomioistuimella, joka on perustettu ratkaisemaan työalan riitoja, oikeus tai velvollisuus ylittää lainsäädännössä sen toimivallalle asetetut rajat, jotta se voisi täyttää yhteisön oikeuden vaatimukset.

13 Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin hallitukset väittävät lisäksi, että huolimatta siitä, että ennakkoratkaisukysymykset koskevat sekä kiistanalaista enimmäisrajaa että korkoa, yhteisöjen tuomioistuimen olisi tyydyttävä vastaamaan ainoastaan jälkimmäiseen kysymykseen, koska Marshallin House of Lordsiin saattama asia koskee ainoastaan sitä, onko Industrial Tribunalilla valta määrätä korkoa, ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista todellisia ongelmia eikä hypoteettisia kysymyksiä.

14 Tässä yhteydessä on todettava, että jollei yhteisöjen tuomioistuimen omaa toimivaltaisuuttaan koskevasta arvioinnista muuta johdu, on kansallisen tuomioistuimen asia määrittää, mitkä yhteisön oikeuden seikat annetaan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi, jotta se antaisi kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän oikeudenkäyntiasian ratkaisemiseen tarvittavan tulkintaratkaisun.

15 Käsiteltävänä olevassa asiassa House of Lords on ennakkoratkaisupyyntöä koskevan päätöksensä 12 kohdassa selkeästi täsmentänyt, että vaikka valitus koskee Industrial Tribunalin toimivaltaa koron määräämiseen, kun kyseessä on työsuhteessa tapahtunut sukupuoleen perustuva lainvastainen syrjintä, oikeudenkäyntiasia koskee – ja koski jo Court of Appealissa – SDA:n 65 pykälän 2 momentissa asetettua vahingonkorvausrajaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi, että jos säännöstä voitaisiin soveltaa Marshallille myönnettyyn vahingonkorvaukseen, korkoa koskeva ongelma ratkeaisi itsestään, sillä jo hänen kärsimänsä vahingon määrä on suurempi kuin lakisääteinen enimmäismäärä.

16 Näin ollen mikään ei estä käsittelemästä esitettyjä ennakkoratkaisukysymyksiä kaikilta osin.

Direktiiviin 76/207/ETY 6 artiklan merkitys ja soveltamisala

17 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 189 artiklan kolmannessa kohdassa edellytetään, että jokaisella jäsenvaltiolla, jolle direktiivi on osoitettu, on velvollisuus toteuttaa oikeusjärjestyksessään kaikki tarvittavat toimenpiteet direktiivin säännösten täyden oikeusvaikutuksen varmistamiseksi direktiivin tavoitteiden mukaisesti, mutta siinä jätetään jäsenvaltion valittavaksi tavat ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi.

18 Näin ollen on syytä selvittää direktiivin tavoitteet ja tutkia erityisesti, annetaanko direktiivin säännöksillä syrjintäkiellon rikkomistapausten osalta jäsenvaltioille harkintavaltaa niiden päättäessä sovellettavista seuraamusmuodoista ja niiden sisällöstä.

19 Direktiivin tavoitteena on toteuttaa jäsenvaltioissa miesten ja naisten tasaarvoisen kohtelun periaate erilaisissa työhön liittyvissä kysymyksissä, erityisesti työoloissa, palvelussuhteen lakkauttamisen perusteet mukaan lukien.

20 Tätä varten sen 2 artiklassa vahvistetaan tasa-arvoisen kohtelun periaate ja sen rajat, kun taas 5 artiklan 1 kohdassa määritellään periaatteen soveltamisala nimenomaan työoloissa, palvelussuhteen lakkauttamisen perusteet mukaan lukien tämän määritelmän mukaan periaatteella tarkoitetaan, että miehille ja naisille on taattava samat ehdot ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

21 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Marshall antamassaan tuomiossa todennut, 5 artiklan 1 kohtaan, jossa kielletään yleisesti ja yksiselitteisesti kaikki sukupuoleen perustuva syrjintä, erityisesti palvelussuhteen päättämisen perusteiden osalta, voidaan vedota työnantajana toimivaa valtion viranomaista vastaan jokaisen sellaisen kansallisen säännöksen soveltamisen estämiseksi, joka ei ole direktiivin kyseisen säännöksen mukainen.

22 Direktiivin 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta jokainen, joka katsoo joutuneensa syrjinnän kohteeksi, voi esittää vaatimuksensa tuomioistuimessa. Tämä velvollisuus merkitsee, että kyseisten toimenpiteiden on oltava sekä riittävän tehokkaita direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi että sellaisia, että asianomaiset henkilöt voivat todellisuudessa vedota niihin kansallisissa tuomioistuimissa.

23 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 14/83, von Colson ja Kamann, 10.4.1984 antamassaan tuomiossa todennut (Kok. 1984, s. 1891, 18 kohta), 6 artiklassa ei edellytetä mitään tiettyä seuraamusta, joka määrättäisiin syrjintäkiellon rikkomistapauksessa, vaan siinä jätetään jäsenvaltioille vapaus valita seuraamukset direktiivin tavoitteen toteuttamiseksi soveltuvista erilaisista ratkaisuista mahdollisesti esiintyvien erilaisten tilanteiden mukaisesti.

24 Tavoitteena on kuitenkin saavuttaa todellinen tasa-arvo mahdollisuuksissa, eikä tavoitetta näin ollen voida saavuttaa, ellei asianmukaisia toimenpiteitä toteuteta tasa-arvon palauttamiseksi silloin kun tasa-arvoisuutta on loukattu. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt asiassa Colson ja Kamann antamansa tuomion 23 kohdassa, toimenpiteiden on oltava sellaisia, että ne varmistavat todellisen ja tehokkaan oikeusturvan ja että niillä on todellinen työnantajan moitittavaa käyttäytymistä ehkäisevä vaikutus.

25 Tällaiset vaatimukset merkitsevät väistämättä, että kullekin tasa-arvoisen kohtelun periaatteen rikkomistapaukselle ominaiset erityispiirteet on otettava huomioon. Mikäli kyseessä on direktiivin 5 artiklan 1 kohdan vastainen syrjintä palvelussuhteen päättämisessä, tasa-arvoista tilannetta ei voida

palauttaa, ellei syrjittyä henkilöä oteta takaisin palvelukseen tai vaihtoehtoisesti makseta rahallista korvausta kärsitystä vahingosta.

26 Silloin kun edellä mainitun tavoitteen saavuttamiseksi valittu toimenpide on rahallinen korvaus, sen on oltava riittävä siinä mielessä, että sen avulla voidaan korvata kokonaisuudessaan palvelussuhteen päättämisessä tapahtuneesta syrjinnästä tosiasiallisesti aiheutuneet vahingot sovellettavien kansallisten oikeussääntöjen mukaan.

Ensimmäinen ja toinen kysymys

27 Kansallinen tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään, onko direktiivin 6 artiklan vastaista, että kansallisissa säännöksissä vahvistetaan vahingonkorvaukselle, jota syrjinnän kohteeksi joutunut henkilö voi vaatia, enimmäismäärä.

28 Toisessa kysymyksessä selvitetään, edellytetäänkö 6 artiklassa, että (a) korvaus lainvastaisesta syrjinnästä aiheutuneesta vahingosta on täysimääräinen ja että (b) siihen sisältyy korko varsinaiselle korvausmäärälle syrjintäpäivän ja vahingonkorvauksen maksupäivän väliseltä ajalta.

29 On todettava, että edellä esitetystä 6 artiklan tulkinnasta saadaan suoraan vastaus toisen kysymyksen ensimmäiseen osaan, joka koskee säännöksen edellyttämän vahingonkorvauksen suuruutta.

30 Tästä tulkinnasta ilmenee myös, että jos korvaukselle säädetään pääasiassa kyseessä olevan kaltainen enimmäisraja, tätä ei voida missään tapauksessa pitää direktiivin 6 artiklan asianmukaisena täytäntöönpanona, koska tällöin rajoitetaan ennalta vahingonkorvauksen määrä tasolle, joka ei välttämättä vastaa vaatimusta, jonka mukaan tosiasiallinen tasa-arvo mahdollisuuksissa on taattava korvaamalla riittävällä tavalla vahinko, joka on aiheutunut palvelussuhteen päättämisessä tapahtuneesta syrjinnästä.

31 Toisen kysymyksen toisesta osasta, joka koskee korkoa, riittää kun todetaan, että palvelussuhteen päättämisessä tapahtuneesta syrjinnästä aiheutuneen vahingon täysimääräisessä korvaamisessa ei voida jättää ottamatta huomioon sellaisia tekijöitä, jotka voivat vähentää korvauksen tosiasiallista arvoa, eli esimerkiksi ajan kulumista. Korkojen määrääminen sovellettavien kansallisten oikeussääntöjen mukaan on näin ollen katsottava erottamattomaksi osaksi

korvausta, jonka avulla voidaan palauttaa ennalleen tilanne, jossa kaikkia asianomaisia kohdellaan tasa-arvoisesti.

32 Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 6 artiklaa on tulkittava siten, että korvausta sellaiselle henkilölle, jota on syrjitty palvelussuhteen päättämisen osalta, ei saa rajoittaa ennalta vahvistettuun enimmäismäärään eikä sitä saa rajoittaa siten, ettei korvauksen osalta makseta korkoa hyvityksenä siitä menetyksestä, joka korvauksensaajalle aiheutuu siitä, että korvaus maksetaan vasta tietyn ajan kuluttua.

Kolmas kysymys

33 Kolmannella kysymyksellään House of Lords pyrkii selvittämään, voiko palvelussuhteen lakkauttamisessa tapahtuneen syrjinnän vuoksi kohteeksi joutunut henkilö vedota työnantajana toimivaa valtion viranomaista vastaan direktiivin 6 artiklaan estääkseen sellaisten kansallisten säännösten soveltamisen, joilla asetetaan enimmäismäärä korvaukselle.

34 Edellä esitetyistä direktiivin 6 artiklan merkitystä ja soveltamisalaa koskevista näkökohdista ilmenee, että kyseinen säännös on välttämätön osatekijä miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua koskevan perustavanlaatuisen tavoitteen saavuttamiseksi, erityisesti työsuhteen ehtojen osalta, joihin kuuluvat direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut irtisanomisehdot, ja että silloin kun palvelussuhteen päättämisessä tapahtuneen syrjinnän ollessa kyseessä tasa-arvon palauttamiseksi valittu toimenpide on rahallinen korvaus, korvauksen on oltava täysimääräinen eikä sen määrää saa ennalta rajoittaa.

35 Niinpä direktiivin 6 ja 5 artiklan säännöksillä luodaan palvelussuhteen päättämisessä tapahtuneen syrjinnän vuoksi loukatulle henkilölle oikeuksia, joihin hän voi vedota kansallisissa tuomioistuimissa valtiota ja sen viranomaisia vastaan.

36 Siitä, että jäsenvaltioille on mahdollisesti esiin tulevien tilanteiden mukaisesti annettu mahdollisuus valita erilaisista vaihtoehdoista, joilla direktiivin tavoite voidaan saavuttaa, ei saa olla seurauksena, että yksityistä oikeussubjektia estetään vetoamasta kyseiseen 6 artiklaan nyt kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa kansallisilla viranomaisilla ei ole lainkaan harkintavaltaa valitun ratkaisun täytäntöönpanon suhteen.

37 Tässä yhteydessä on otettava huomioon, että kuten etenkin asiassa C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., 19.11.1991 annetusta tuomiosta (Kok. 1991, s. I-5357, 17 kohta) ilmenee, jäsenvaltion mahdollisuus valita useista mahdollisista keinoista direktiivissä säädetyn tavoitteen saavuttamiseksi ei sulje pois yksityisten mahdollisuutta vedota kansallisissa tuomioistuimissa niihin oikeuksiin, joiden sisältö voidaan määritellä riittävän täsmällisesti yksinomaan direktiivin säännösten perusteella.

38 Kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava, että henkilö, jota on syrjitty palvelussuhteen päättämisessä, voi vedota direktiivin 6 artiklan säännöksiin työnantajana toimivaa valtion viranomaista vastaan estääkseen sellaisen kansallisen säännöksen soveltamisen, jossa säädetään syrjinnästä maksettavan korvauksen enimmäismäärästä.

Oikeudenkäyntikulut

39 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan, Saksan ja Irlannin hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut House of Lordsin 14.10.1991 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY 6 artiklaa on tulkittava siten, että korvausta sellaiselle henkilölle, jota on syrjitty palvelussuhteen päättämisen osalta, ei saa rajoittaa ennalta vahvistettuun enimmäismäärään eikä sitä saa**

rajoittaa siten, ettei korvauksen osalta makseta korkoa hyvityksenä siitä menetyksestä, joka korvauksensaajalle aiheutuu siitä, että korvaus maksetaan vasta tietyn ajan kuluttua.

2) **Henkilö, jota on syrjitty palvelussuhteen päättämisessä, voi vedota direktiivin 6 artiklan säännöksiin työnantajana toimivaa valtion viranomaista vastaan estääkseen sellaisen kansallisen säännöksen soveltamisen, jossa säädetään syrjinnästä maksettavan korvauksen enimmäismäärästä.**

Due Kakouris Rodríguez Iglesias Zuleeg

Murray Mancini Schockweiler

Grévisse Díez de Velasco Kapteyn Edward

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä elokuuta 1993.

J.-G. Giraud
kirjaaja

O. Due
presidentti